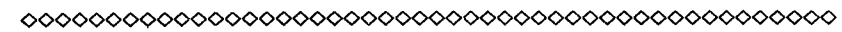

og aldri smakte et stykke brød bedre. Du får en regnbygge så du blir våt til skinn, men du synes ikke at det gjør noe. Men tenk å gå omkring gjennomvåt i gatene et par timer — for en ulykke. Fjellet kan vise et barskt ansikt. Men det kan også gi deg uforglemmelige godværsdager da du kan gå og bare fryde deg over blomstene og sitte og filosofere over et eller annet. Du kan fundere over hvorledes landskapet er blitt slik, over istidens skuringsmerker og meget annet. Det er så meget å undre seg over i fjellet og en får øynene opp for skaperverkets rikdom. Jo mer du undrer deg, jo mer har naturen å gi deg.

Menneskene vandrer på så mange veier gjennom livet. Vi kan trække asfalten mellom hjemmet og arbeidsplassen, men vi kan også ha andre behov. Vi kan dyrke mange interesser for å finne berikelse. Men det kan også være at vi har sorger og bekymringer og at vi trenger fred og ro. Alltid vil det være et godt råd: Søk ut i naturen. Der kan du være deg selv, du kan finne ensomhet og stillhet. Naturen står der, den forlanger intet — det står til deg selv om du skal bli dens fortrolige og dens venn. Den har en egen evne til å få tingene ned i de riktige dimensjoner. Vi forstår at naturen er vårt faste holdepunkt og at det er der vi kan hente visdom og sunnhet og at den er en uuttømmelig kilde for inspirasjon. Den kan gi deg stunder da du føler en kontakt med evigheten, med det usigelige som kan tone gjennom sinnet slik som skjønn musikk kan gjøre det. Du føler at du er som et sandkorn på stranden i evighetens perspektiv, men samtidig står det klart for deg at det er du og alle vi som lever i denne stund som er med å føre skaperverket vider og at i denne stund er det *vi* som bærer ansvaret for det på godt og ondt. Da bøyer vi oss i ydmykhet og får fred i sinnet.

«GAMMEL-KANTEN» EN «EKTEFØDT» FJELLETS SØNN

Av Jon Næsvold

Samen Ole Andersen Kant — eller «Gammel-Kanten» som han på sin alderdom ble kalt — var født i Grønvola, Tydal, 8/8 1815. Hans foreldre var Anders og Magrete Kant — ekte tydalsamer. Sin skolegang hadde han i Sverige, og utrustet som han var med en særlig god sangstemme kunne man ofte høre ham synge utifra den svenske salmeboken, — selv i søvne ga han gjerne tilbeste et vers eller to. For same å være var han førvoksen — en firkantet plugg. Krefter hadde han over det alminnelige. I sine beste år bar han — slengt over skuldrene — en fullvoksen rein med den største letthet. Han fortalte også at han engang på Uppsala torg tok tak med en bonde om en potte brennevin. På spørsmål om hvorledes det gikk svarte han: «E gjør nå et nekk så låg'n nå der», — dette i et tonefall, som det var den rene selvfølgelighet, at slik måtte det gå. Han hadde et skarpskåret ansikt med et nokså bistert «fjæs». Den for de gamle samer så velkjente skarpe aksent under uttalen av det norske talespråk var hos ham særlig utpreget.

Han hadde i sin beste tid en nokså stor reinsflokk. Denne økte også ganske betydelig ved hans giftermål. Hans kone, Sigrid, var svenskfødt. Etter å være gift flyttet han med sine rein over til Sverige. I den tid var det ingen riksgrense for reinsamer. Men i Sverige ble han ikke særlig lenge, kom tilbake og slo seg for i Tydalsfjellene med Essandtrakten som midtpunkt. Ved gangstien mellom Nedal og Essandsjøen — omtrent midtveis — er et sted som heter «Kantkoia». Koia er forlengst gått til grunne, men tomte

— en rund, av skog bevokset plett — vises den dag i dag. På den tid Ole Kant var eier av rein hadde han her sin residens på høstparten av året.

Forresten har man innen Tydal flere stedsnavn som har navn etter samer. Noen kan her nevnes. Ved Nøsteråa ved Essandsjøen har man Finnsbrekka — et oppholdssted for samer i gammel tid. Storeriksvold oppkalt etter samer Stor-Erik. Kanthaugen i nærheten av Pilråen etter Gammel-Kanten. Pilråa har sitt navn etter en svensk person, Pilen, som oppholdt seg der et års tid først på 1800-tallet. Han var bokbinder. På overgangen fra Stugusjøen til Nedal har man Spaklarslia. Denne har sitt navn etter samer Spak-Lars som levet på Thomas von Westens tid — for ca. 250 år siden.

En tid var Ole Kant med sine rein sammen med «Klemmetsgubben». Om ham fortelles at han en mørk høstnatt, mens han lå i koia hørte vargen kom drivende med reinsflokk. Uten å gi seg tid til ordentlig å kle på seg satte han barfota etter, men nådde ikke dyra før i Skarsfjellet — etter å ha sprunget like fra Kløftbekken ved Essandsjøen. Slikt noe hørte ikke sjeldenhetene til, så tallrike som udyra på den tid var.

I 1850 fant Ole Kant malmanvisning ved Essandsjøen — Esna grube. Dog viste dette fund seg ikke å være noe lykketreff for ham. Han reiste til Trondheim og solgte anvisningen, men sies byturen å ha vært ham nokså kostbar. «Vindingen gikk opp i spindingen» som det heter. Omkring 1850 skjøt han også den siste bever som er skutt i Tydal. Dette var i Neøiene — hvor i Neøiene vites ikke. Villrein har ikke hørt heime i Tydalsfjella, men engang kom en velvoksen bukk inn i Kanten sin reinsflokk og brakte selvsagt stor uro, slik at den måtte skytes.

Lykken vendte seg for Ole Kant, reinsflokkene ble mindre og mindre, og tilslutt stod han helt blottet for rein. Årsaken var helst ufornuftig «handel og vandel» samt mindre måtehold i nytelsen av rusdrikk. Men fjellet kunne han likevel ikke gi slipp på. Han måtte fortsatt leve og streve på de kjente, kjære trakter hvor han var født, vokset opp og utfoldet sin manndoms beste kraft. Han slo seg — stort sett — ned ved Essandsjøen. Om sommeren drev han fiske

Fru Kirsten Haave og lagmann Chr. Blom ved restene av «Kantkoia»

Magne Haave

og på vinters tid jakt og fangst. På det vis ernærte han seg i lengere tid nokså bra. Det traff seg også, selv på Kantens tid, at en og annen fjellvandrer kom rekende. Skulle det være fiske var han med som «rokar» og derved tjente litt kontanter. Hvis fisken slapp — noe som hendte — lot han gjerne sine følelser få avløp i nokså kraftige satser. Fikk han herfor en anmerkning, svarte han gjerne: «Forstår de int bere». Engang han var veiviser for et reisefølge på fire personer — en prest, en klokker og to studenter — på vei fra Essandsjøen til Enafors, Sverige, ble han av presten spurt om det på den strekning var noen vei — «jo da, det var ral veggen», var svaret.

I sine siste leveår måtte Ole Kant om vinteren oppholde seg i bygda. Men «når vårsol i bakkarne blenkte» pakket han sammen og dro til sitt kjære oppholdssted ved Essandsjøen. Ble det sagt ham at det var vågsamt for en så gammel person å være ensom på et så avsides sted, han kunne bli syk, ga han til svar: «E bli nå fill int

klenar end e grek åt Neen», en mils vei fra hans bosted — en koje nord for Esna os. På Storeriksvollen var han på sommers tid ofte «fremmundkar». I seterbua kan enda påvises hvor «Kantsenga» var.

Gammel-Kanten dovnnet seg aldri. Et langt og strevsomt liv ble ved ham avsluttet. Men tross sin hårde kamp for tilværelsen ble han, dessverre, på sin livs aften nødt til å oppebære småfolks pensjon i form av det aller nødvendigste til livsopphold av — fattigkassen. Hans kone, Sigrid, som døde i 1877 — 70 år gl. — led samme skjebne.

Ole Kant døde på en gård oppe ved Stugusjøen 8/1 1903 i en for samer sjelden høy alder.

Fjellvandrere i Tydals store fjellvidder vil overalt — med absolutt sikkerhet — trække i mange av Ole Kants fotspor.

Jon Berggård forserer Djupholma

Magne Haave

AUST I NEÅDALA

Av Leif Halse

Er du kjent i vestre Trollheimen, så veit du at turistlina frå Trollheimshytta til Kårvatn i Todalen går gjennom Naustådalen. Og Naustådalen er på ingen måte nokon eventyrdal — det er eit nokså ordinært dalføre med elv og myrar, småskog og kjerr, og denne småskogen er alt anna enn triveleg i regnvær. Han klinar seg innpå deg gjer deg gjennomvåt om du er aldri så godt kledd. Først når du kjem fram til Kårvatn-setra får du glede av Naustådalen. Der opnar utsynet seg vestover mot Grinarane, Skjerdingsfjellet, Snøfjellet og Kjerringa, og nede i dalbotnen ligg Kårvatngarden med bru og elv, hus og tun og vide flate gjerd og helsar deg velkomen dit.

I breidd med Naustådalen går Neådalen, og Neådalen har mykje meir å by fotvandrarar enn nabodalen i nord. Her er landskapet villare og vakrare, her er lendet lettare å vandre i, og her er to fiskerike vatn. Når Neådalen ikkje har vorte lagt inn i rutenettet, så har det to grunnar: For det første er det den bratte og farlege Neådalsstigen, der ein hovudveik vandrar kan stupe utfor og slå seg ihel mange gonger — og for det andre går det oksedrift i Neådalen kvar sommar.

No er det vanleg tru og tale mellom turistar at oksar er farlege dyr, som ein må halde seg godt unna. Men bygdefolk påstår at oksar flest er ikkje farlegare enn andre dyr. Når ein okse kjem imot deg, så er det ikkje berre for å holstange deg. Det kan hende at han kjem berre for å lukte på deg — eller han vil ha salt. Eller